

Aluevaltuustoaloite/Pohjois-Savon hyvinvointialueen valtuusto 31.3.2025**Vihreä aluevaltuustoryhmä****Lähisuhdeväkivaltakoordinaattorin viran/toimen perustaminen**

Lähisuhdeväkivalta on vakava yhteiskunnallinen ongelma, joka koskettaa laajasti kaikkia väestöryhmiä. Lähisuhdeväkivallan aiheuttamat seuraukset ovat moninaiset, ulottuen fyysisistä ja henkisistä traumaista sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin. Terveystieteiden ja sosiaalipalvelujen rooli lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa on keskeinen. Hyvinvointialueella on vastuu tarjota kattavat ja tehokkaat palvelut lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja sen uhrien tukemiseksi.

Lähde perustelutekstiin:

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:52

Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset: Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa

Siltala, Heli; Hisasue, Tomomi; Hietamäki, Johanna; Saari, Juhani; Laajasalo, Taina; October, Martta; Laitinen, Hanna-Leena; Raitanen, Jani (2022-08-22)

Julkaisu on läpikäynyt ulkopuolisen tieteellisen arvioinnin.

Tutkimushankkeessa selvitettiin lähisuhdeväkivallan vaikutuksia terveys-, sosiaali-, ja oikeuspalveluiden käyttöön sekä kustannuksiin.

Tutkimuksessa kerättiin tietoa perus- ja erikoissairaanhoidon, turvakotien, poliisin ja Kelan rekistereistä sekä Gender Based Violence -väestökyselystä. Rekisteritutkimuksessa tunnistettiin vuosina 2015–2020 yhteensä 33 000 lähisuhdeväkivallan uhria ja heille muodostettiin viisi kertaa suurempi vertailuryhmä. Väestötutkimukseen vastasi 2021–2022 yli 7 700 henkilöä.

Väestötutkimuksen mukaan 16–74-vuotiaista suomalaisista parisuhdeväkivaltaa oli kokenut 44 % ja lapsuusajan lähisuhdeväkivaltaa 65 %. Naisista 48 % ja miehistä 39 % oli kokenut parisuhdeväkivaltaa. Parisuhdeväkivaltaa kokeneilla kustannukset olivat sosiaalipalveluissa 60–90 % ja oikeuspalveluissa (ml. poliisi) 70 % korkeammat verrattuna ei parisuhdeväkivaltaa kokeneisiin. Lapsuudessa koettu väkivalta näkyi puolestaan 50 % korkeampina sosiaali- ja oikeuspalveluiden kustannuksina aikuisuudessa.

Lähisuhdeväkivallan aiheuttama terveydenhuoltopalveluiden lisäkustannus oli 1 024 €/hlö vuosittain verrattuna muuhun väestöön. Lisäkustannuksia kertyi 6 vuoden seurannan ajan.

Viiden vuoden aikana naisten kokeman fyysisen parisuhdeväkivallan aiheuttamat suorat terveydenhuollon lisäkustannukset ovat 150 miljoonaa euroa vuodessa (väestötutkimuksen perusteella 146 000 naista fyysisen parisuhdeväkivallan uhrina).

Huomio: Tutkimustilastoja arvioidessa on huomioitava, ettei merkittävä osa lähisuhdeväkivallasta tule viranomaisten tietoon, esimerkiksi vaikutukset lapsiin jäävät usein piiloon, ellei lapsi ole suora lähisuhde väkivallan kohde.

Lähisuhdeväkivaltatyön nykytila Pohjois-Savon hyvinvointialueella:

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on myös MARAK-toimintaa. MARAK-työryhmiä on tällä hetkellä vielä viisi, mutta MARAK-ohjausryhmässä on päätetty, että 1.1.2025 alkaen työryhmiä olisi Pohjois-Savon hyvinvointialueella kolme. MARAK-kehittämisryhmä on myös perustettu syksyllä 2023 hyvinvointialueelle.

Lähisuhdeväkivaltatyö kuuluu tällä hetkellä Pohjois-Savon hyvinvointialueella hyvinvointikoordinattorin työhön, mutta hyvinvointikoordinattorin toimenkuva on varsin laaja eikä voida olettaa, että lähisuhdeväkivaltaa ennaltaehkäisevää työtä ja sen tunnistamista jokaisella terveyden- ja sosiaalihuollon sektorilla hyvinvointikoordinaattori pystyisi yksin tekemään.

Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden ja myös väkivaltaa läheisiään kohtaan käyttäneiden apuna on useita järjestötoimijoita Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on myös turvakoti. Kuopion turvakoti tarjoaa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista ja psykososiaalista tukea lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille. Kuopion turvakoti on muuttanut uuteen toimitilaan huhtikuussa 2024, ja yksikön perhepaikat ovat tuplaantuneet ja nousseet viidestä kymmeneen perhepaikkaan. Turvakotipalvelu on asiakkaalle maksutonta ja palvelu on valtakunnallista.

THL on antanut suosituksen, että jokaisella hyvinvointialueella pitäisi olla lähisuhdeväkivaltayön koordinaattori.

Hyvinvointialueille tarvitaan nimetyt lähi-suhdeväkivaltakoordinaattorit - THL-blogi:

Koordinaattori tekee laajaa verkostotyötä paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja lähisuhdeväkivallan seurausten hoitamiseksi.

Lähisuhdeväkivaltatyön koordinaattorilla on merkittävä rooli paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti lähisuhdeväkivaltatyössä. Lähisuhdeväkivaltatyön menestyksellinen edistäminen, tiedottaminen, verkostotyö, linjausten ja ohjelmien seuraaminen ja alueelle juurruttaminen edellyttävät mielestämme ehdottomasti oman erillisen viran/toimen perustamista.

Väkivaltakoordinaattoreita on jo joillakin hyvinvointialueille kuten Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella ja Eloisalla. Etelä-Savossa on tehty ansiokasta työtä lähisuhdeväkivallan ehkäisyn sekä kokija- ja tekijätyön osalta. Työ on pantu merkille myös kansallisesti. Etelä-Savossa kehitetyn avainhenkilömallin levittäminen muille hyvinvointialueille alkaa. THL on valinnut avainhenkilömallin yhdeksi pilotiksi, jonka tarkoituksena on levittää toimintamallia ympäri Suomea kaikille erityisvastuualueille.

<https://www.hyvaep.fi/hyvinvointialue/hankkeet/hyvinvoiva-etela-pohjanmaa-hanke/koordinoitua-lahisuhdevakivallan-vastaista-tyota-kehittamisessa/>

Etelä-Savon lähisuhdeväkivaltaa ehkäisevä työryhmä aloitti toimintansa - Eloisa

Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana toimiva yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee, että kaikille hyvinvointialueille tai kuntaan nimetään lähisuhdeväkivallan vastaisen työn koordinaattori.

Lähisuhdeväkivallan vastaiselle työlle pitäisi olla pysyvä koordinaattori ja koordinaattoreille tulisi turvata tosiasiallinen mahdollisuus käyttää työaikaansa väkivallan vastaiseen työhön.

Kunnissa ja hyvinvointialueilla voidaan vahvistaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista | Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Yhteenveto

Lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen on kaikkien etu. Edellä mainitut toimenpiteet tukevat hyvinvointialueen tavoitetta varmistaa asukkaidensa turvallisuus, hyvinvointi ja terveys. Näiden toimenpiteiden toteuttaminen vahvistaa alueemme kykyä puuttua lähisuhdeväkivaltaan ajoissa ja tarjota apua sitä tarvitseville. Lähisuhdeväkivallalla on yhteiskunnassamme myös mittavat taloudelliset vaikutukset.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Pohjois-Savon hyvinvointialueelle perustetaan lähisuhdeväkivaltakoordinaattorin virka tai toimi.

Kuopiossa 31.3.2025

Marja Berg

Marja Berg Pohjois-Savon Hyvinvointialueen aluevaltuutettu

Mikael Backe-Hylander Antti Järvelin

Airto Järvelin Jukka Peltola

Elina Pöyry

L. L.

Kari Lepponen

Mikko Peltinen

Risto S.

Pekka Tuomi

Antti Vartiainen

Ei Brant

Uuno Rauh

u

Sakari Pärkkä
Kaolina Fortner

~~Matti~~

~~Matti~~

Laura Meriluoto

Pari Oksanen

Leena Pärkkä

~~Uuno~~ Olga Särkijärvi

Jari M. IENM MAETIKAINEN

Kari Lehtinen Harri Auvinen

Aluevaltuustoaloite/Pohjois-Savon hyvinvointialueen valtuusto 31.3.2025^{no}

Vihreä aluevaltuustoryhmä

Lähisuhdeväkivaltakoordinaattorin viran/toimen perustaminen

Lähisuhdeväkivalta on vakava yhteiskunnallinen ongelma, joka koskettaa laajasti kaikkia väestöryhmiä. Lähisuhdeväkivallan aiheuttamat seuraukset ovat moninaiset, ulottuen fyysisistä ja henkisistä traumaista sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin. Terveystieteiden ja sosiaalipalvelujen rooli lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa on keskeinen. Hyvinvointialueella on vastuu tarjota kattavat ja tehokkaat palvelut lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja sen uhrien tukemiseksi.

Lähde perustelutekstiin:

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:52

Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset: Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa

Siltala, Heli; Hisasue, Tomomi; Hietamäki, Johanna; Saari, Juhani; Laajasalo, Taina; October, Martta; Laitinen, Hanna-Leena; Raitanen, Jani (2022-08-22)

Julkaisu on läpikäynyt ulkopuolisen tieteellisen arvioinnin.

Tutkimushankkeessa selvitettiin lähisuhdeväkivallan vaikutuksia terveys-, sosiaali-, ja oikeuspalveluiden käyttöön sekä kustannuksiin.

Tutkimuksessa kerättiin tietoa perus- ja erikoissairaanhoidon, turvakotien, poliisin ja Kelan rekistereistä sekä Gender Based Violence -väestökyselystä. Rekisteritutkimuksessa tunnistettiin vuosina 2015–2020 yhteensä 33 000 lähisuhdeväkivallan uhria ja heille muodostettiin viisi kertaa suurempi vertailuryhmä. Väestötutkimukseen vastasi 2021–2022 yli 7 700 henkilöä.

Väestötutkimuksen mukaan 16–74-vuotiaista suomalaisista parisuhdeväkivaltaa oli kokenut 44 % ja lapsuusajan lähisuhdeväkivaltaa 65 %. Naisista 48 % ja miehistä 39 % oli kokenut parisuhdeväkivaltaa. Parisuhdeväkivaltaa kokeneilla kustannukset olivat sosiaalipalveluissa 60–90 % ja oikeuspalveluissa (ml. poliisi) 70 % korkeammat verrattuna ei parisuhdeväkivaltaa kokeneisiin. Lapsuudessa koettu väkivalta näkyi puolestaan 50 % korkeampina sosiaali- ja oikeuspalveluiden kustannuksina aikuisuudessa.

Lähisuhdeväkivallan aiheuttama terveydenhuoltopalveluiden lisäkustannus oli 1 024 €/hlö vuosittain verrattuna muuhun väestöön. Lisäkustannuksia kertyi 6 vuoden seurannan ajan.

Viiden vuoden aikana naisten kokeman fyysisen parisuhdeväkivallan aiheuttamat suorat terveydenhuollon lisäkustannukset ovat 150 miljoonaa euroa vuodessa (väestötutkimuksen perusteella 146 000 naista fyysisen parisuhdeväkivallan uhrina).

Huomio: Tutkimustilastoja arvioidessa on huomioitava, ettei merkittävä osa lähisuhdeväkivallasta tule viranomaisien tietoon, esimerkiksi vaikutukset lapsiin jäävät usein piiloon, ellei lapsi ole suora lähisuhde väkivallan kohde.

Lähisuhdeväkivaltatyön nykytila Pohjois-Savon hyvinvointialueella:

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on myös MARAK-toimintaa. MARAK-työryhmiä on tällä hetkellä vielä viisi, mutta MARAK-ohjausryhmässä on päätetty, että 1.1.2025 alkaen työryhmiä olisi Pohjois-Savon hyvinvointialueella kolme. MARAK-kehittämisryhmä on myös perustettu syksyllä 2023 hyvinvointialueelle.

Lähisuhdeväkivaltatyö kuuluu tällä hetkellä Pohjois-Savon hyvinvointialueella hyvinvointikoordinattorin työhön, mutta hyvinvointikoordinattorin toimenkuva on varsin laaja eikä voida olettaa, että lähisuhdeväkivaltaa ennaltaehkäisevää työtä ja sen tunnistamista jokaisella terveyden- ja sosiaalihuollon sektorilla hyvinvointikoordinaattori pystyisi yksin tekemään.

Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden ja myös väkivaltaa läheisiään kohtaan käyttäneiden apuna on useita järjestötoimijoita Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on myös turvakoti. Kuopion turvakoti tarjoaa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista ja psykososiaalista tukea lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille. Kuopion turvakoti on muuttanut uuteen toimitilaan huhtikuussa 2024, ja yksikön perhepaikat ovat tuplaantuneet ja nousseet viidestä kymmeneen perhepaikkaan. Turvakotipalvelu on asiakkaalle maksutonta ja palvelu on valtakunnallista.

THL on antanut suosituksen, että jokaisella hyvinvointialueella pitäisi olla lähisuhdeväkivaltayön koordinaattori.

Hyvinvointialueille tarvitaan nimetyt lähi-suhdeväkivaltakoordinaattorit - THL-blogi:

Koordinaattori tekee laajaa verkostotyötä paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja lähisuhdeväkivallan seurausten hoitamiseksi.

Lähisuhdeväkivaltatyön koordinaattorilla on merkittävä rooli paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti lähisuhdeväkivaltatyössä. Lähisuhdeväkivaltatyön menestyksellinen edistäminen, tiedottaminen, verkostotyö, linjausten ja ohjelmien seuraaminen ja alueelle juurruttaminen edellyttävät mielestämme ehdottomasti oman erillisen viran/toimen perustamista.

Väkivaltakoordinaattoreita on jo joillakin hyvinvointialueille kuten Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella ja Eloisalla. Etelä-Savossa on tehty ansiokasta työtä lähisuhdeväkivallan ehkäisyn sekä kokija- ja tekijätyön osalta. Työ on pantu merkille myös kansallisesti. Etelä-Savossa kehitetyn avainhenkilömallin levittäminen muille hyvinvointialueille alkaa. THL on valinnut avainhenkilömallin yhdeksi pilotiksi, jonka tarkoituksena on levittää toimintamallia ympäri Suomea kaikille erityisvastuualueille.

<https://www.hyvaep.fi/hyvinvointialue/hankkeet/hyvinvoiva-etela-pohjanmaa-hanke/koordinoitua-lahisuhdevakivallan-vastaista-tyota-kehittamisessa/>

Etelä-Savon lähisuhdeväkivaltaa ehkäisevä työryhmä aloitti toimintansa - Eloisa

Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana toimiva yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee, että kaikille hyvinvointialueille tai kuntaan nimetään lähisuhdeväkivallan vastaisen työn koordinaattori.

Lähisuhdeväkivallan vastaiselle työlle pitäisi olla pysyvä koordinaattori ja koordinaattoreille tulisi turvata tosiasiallinen mahdollisuus käyttää työaikaansa väkivallan vastaiseen työhön.

Kunnissa ja hyvinvointialueilla voidaan vahvistaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista |
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Yhteenveto

Lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen on kaikkien etu. Edellä mainitut toimenpiteet tukevat hyvinvointialueen tavoitetta varmistaa asukkaidensa turvallisuus, hyvinvointi ja terveys. Näiden toimenpiteiden toteuttaminen vahvistaa alueemme kykyä puuttua lähisuhdeväkivaltaan ajoissa ja tarjota apua sitä tarvitseville. Lähisuhdeväkivallalla on yhteiskunnassamme myös mittavat taloudelliset vaikutukset.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Pohjois-Savon hyvinvointialueelle perustetaan lähisuhdeväkivaltakoordinaattorin virka tai toimi.

Kuopiossa 31.3.2025

Pohjois-Savon Hyvinvointialueen Vihreän aluevaltuustoryhmän varapuheenjohtaja Marja Berg

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN VASEMMISTOLIITON ALUEVALTUUSTORYHMÄ